

SZEKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZEKELY UJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.
Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán
küldve: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér.
Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csekk-
és kliring 10,489 sz. — — — Helyközi telefont 15. sz.
Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendők.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
BETEGH PAL
LAPTUDOSZTÓ.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca
31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők.
Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szóig
szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet cm
8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyilt-tér sora 1 korona

Piros pünköszt napján

— Nevem: Dicsőség — felelé zordanon a
lény — és vad gyönyört érzett abban, hogy
ujjairól osepgett a vér. BARTHA MIKLÓS.

Piros pünköszt napján, kalászerlelő nyár kezdetén nem tudunk örülni. Elborul a lelkünk. Szomorú a múlt, kétségbe ejtő a jelen, bizonytalan a jövő.

Az ország fővárosában valóságos háború dúl. Piros vér festi az anyaföldet, melyen jogaiért küzd, harcol a nép. A hatalom elvakult Cézárak pedig diadalittasan örvöngenek. Porba döntenek az ősi jogot: a törvényt, a legszentebbet és azt kívánják, hogy a nép külföldül cselekedjék s a vezérségre hivatott okosakat tuiszárnyalja a tömeg, mely csupán azt látja, hogy kötelességei, terhei vannak, de jogait mások és nélküle gyakorolják.

Másfél év óta a legkörmönfontabb raffiniált mesterkedik a kormány, hogy a katonai terheket minden ellenszolgáltatás nélkül ráerőszakolja a nemzetre. Egész nyáron át együtt volt az országgyűlés. Turnusokban vettek részt a pénzen. — Déssy Zoltán Kossuth-párti képviselő állítása szerint — 4 millió állami közpénzen összevásárolt munkapárti többség tagjai.

Az ellenzéknek eddig letörni, megsemmisíteni nem tudták, mert mellette volt a törvény, a nemzet jogainak fontos akarat.

Khuen gróf bugdácslásainak vége szakadt. Jött Lukács László. Ország-szerre fellélekedett a nemzet. Mindenki azt hitte, hogy most már béke lesz. Azonban e helyett teljes erővel kitört a háború és Budapest főváros utcáit pirosra festette a kiömlött polgár-vér.

Lukács László miniszterelnök egy-egy időig adta a békére törekvőt. Azonban Tisza István gróf, a geszti főúr akaratának engedelmeskedett s olyan békeajánlatot tett az ellenzéknek, amit elfogadni nem lehetett. Ugy látszik — a kormány és összevásárolt többsége éppen ezt akarta.

Lemondatták Návay Lajos képviselőházi elnöki, aki — mert az erőszakra kapható nem volt — elhagyta helyét. De annyira falánk módon kaptak az erőszakon, mely e tény nyomában előlépett, hogy az alelnökök közbejöttével a képviselőház törvényes szabályait felrúgták s még tudomásul sem vehette a Ház a távozó Návay lemondását, a bösz mungók az elnöki székre Tisza István grófot beültették.

Az összes ellenzéki pártok tartózkodtak a szavazástól, sőt Kossuth Ferenc egyenesen óvást emelt a törvénytelen aktus miatt. A munkapárt tehát kizárólagosan maga választotta Tiszát a képviselőház elnökének 210 szavazatával délután két óra elmúltával, mikor a tanácskozára szánt időn túl voltak.

Tisza gróf — minden hangzattal „pártatlan“-sága mellett is — nyomban elkövette az első baklövést. Barabás Béla akart a jegyzőkönyv hitelesítésénél felszólalni, hogy nincsen benne Kossuth tiltakozása az elnökválasztás ellen, másfelől nincs jegyzőkönyvre véve az sem, mikép Tisza elfoglalta az elnöki széket. Azonban Tisza hirtelen berekesztette az ülést és Barabás el-esett szólásjogától.

Mig az elnökválasztás a legszemérmetlenebb törvénytípissal megtörtént és a geszti hőst feleresztették a nemzet szentséges pódiumára, hogy sáros lábbal beszennyezze azt, addig más oldalról kitört a népfelháborodás. Budapest és környékének összes munkássága beszüntette a munkát s a főváros utcái valóságos háború színhelyei lettek.

Csütörtök reggel óta folyik a harc a szociálisták, rendőrség és katonaság között. Az elkeseredés óriási. Villamoskocsikat szedtek szét és felgyújtották. Az utcákon barrikádokat emeltek és onnan lövöldöztek a rendőrségre, katonaságra. A rendőrség nem kimélt senkit, még a gyermekket sem. Viszont a tömeg is több rendőrt és egy rendőrkapitányt lelőtt.

Elszörnyülködve vették e hírt a képviselőházban és mindenki Tiszát kárhoztatta, hogy ő az oka mindennek; ő provokálta s viselje is a felelősséget érte.

Justh Gyula a kabinet-iroda utján táviratot küldött a királyhoz, hogy sürgősen szakítsa végét az erőszaknak.

„Elveszett szabadságnak muló gyászából, elhullott hősök párologó véréből, számszűzött hazafiak sűrű sóhajából: e gyászból, e ködből, e párából lomhán emelkedik fel egy szörnyeteg, melyet trónusnak nevez a vigyorgó cseléd...

A megfertőzött tűzhely, a meggyalázott erkölcs, a kintpadra hurcolt becsület, a megvesszőzött hazafiság és az öserények megvetett hagyománya: ime, ilyen sorfal között jut föl a győző a trónusig... Ez a Cézár győzelme.

Piros pünköszt napjára vérrózsák nyíltak a szabadság, egyenlőség és testvériség vért izzadó kebelén. Az erőszak meghozta első bimbóját. Vajha a józan okosság erősebbé válna és a testvéri vérontás helyett a bölcsesség áldását fakasztaná!...

— **Női ruhakészítő mestertanfolyam**
lesz a nyári hónapokban Budapesten, a Technológiai Iparmúzeumban. A székelyföldi kereskedelmi és iparkamara utján folyó évi június 1-ig pályázhatnak oly iparigazolvánnyal bíró legfőleg 40—45 éves női ruhakészítő mesternők, akik megfelelő előadó képességgel bírnak és a hét-heti tanfolyamon, mintegy 250—300 K önfenntartási költséget áldozhatják. Bővebb tájékoztatást a „Székely-Udvarhely“ előfizetőinek díjmentesen ad szerkesztőségünk.

Idősb Madarász József levele Justh Gyulához.

Semmi sem jellemzi a mai politikai helyzetet, mint a legöregebb és legrégibb magyar országgyűlési képviselőnek, annak a képviselőnek, aki az első magyar népképviselőnek is tagja volt: idősb Madarász Józsefnek levele, melyet a harcok függetlenségi párt elnökéhez intézett, a következőket írván:

Barátom!

Nagy megütközéssel látom, hogy egyes napilapok azt a körülményt, hogy a képviselőházi üléseken egy idő óta részt nem vesznek, azzal a félre nem érthető céllal említik fel, mintha én bármily mértékben is helyteleniténem a függetlenségi és 48-as párt képviselőházi hadakozását.

Nagyon jól tudja mindenki, hogy én immár nyolcvanadik évi politikai pályám alatt elejétől mindig a legszélsőbb függetlenségi és legszabadelvűbb népfenségi demokráta állást foglaltam el.

Ugyanezért örökösen szűk volt nekem bármely pártkeret és legkevésbé érezhettem volna otthonosan magamat a függetlenségi pártban oly időkben, amikor az ideig-óráig tartó háboruszkodást egyesek egyeni hiúsága törtéte megalkuvásra használta fel, amely sohasem szolgálhatott nemzetünk hasznára. Ha nem is kerestem a pártköteléket, a ti szeretetek mégis bevont abba, amikor annak idején tiszteleti tagul választottatok. Mondhatom, hogy ez csakis azóta bír becses elöttem, mióta ismét függetlenségiégyek vagytok, mióta ismét küzdötök, harcoltok.

Hogyha nem érzem a kilencvenedik év súlyát, én is sorompóba állanék, hogy veletek küzdhessek; így meg kell elégednetek azzal, hogy érzelemben veletek vagyok. Ha azonban úgy hiszitek, hogy az én jelenlétem is feltétlen szükséges, vagy ha valami olyan dolgot szándékoznak a hatalom urai elkövetni, amit megakadályozni mindnyájunknak kötelessége, akkor tudósíts, kérlek és én gyengülő erővel, de nemzetem szabadsága, függetlensége és önállósága iránti olt-hatatlan hittel és lelkesedéssel állok közibetek.

Ne csüggedjétek, ne keserítsen meg beneteket sem ellenségeitek szitkozódása, sem barátaitoknak közönye. Amazokkal ne törődjétek, mert ha dicsérenének, ez válna szegyetekre. Barátaitokat pedig rázza fel trespédésükből a ti elszánt harcotok, szunnyadó hazafias érzésük: élessze fel a ti lelkesedéseitek tüze.

Régi barátod: **Madarász József**

Kispesten, 1912. május 22.

— **Ágazdaszövetség és a parcellázások.**
A Magyar Gazdaszövetség a parcellázásokkal üzött visszaélések megakadályozására, illetve egy ebben az irányban indítandó akció vezetésére bizottságot alakított, amely most azt a kérelmet teszi közzé, hogy mindenki, akinek parcellázásokkal üzött visszaélésekről tudomása van, erről a bizottságot értesítse.

Adót az agglegényre és a gyermektelen házaspárra!

Az amerikai anyák nemzeti kongresszusa, mely most ülésezik Csikágóban, heveshangú határozatot hozott az agglegények és a gyermektelen házaspárok önzése ellen. A határozat fölívja az egyes államok parlamentjeit, hozzanak törvényt, hogy minden agglegény és minden gyermektelen házaspár, melynek hetenként legalább száz korona jövedelme van, köteles legyen egy elhagyott gyermeket eltartani.

Mielőtt ezt a határozatot meghozták, Coutler Ernő dr a ki, azelőtt a newyorki gyermekbiróság bírja volt és a gyermeknevelés terén elsőrendű szaktekintélyszámba megy, előadást tartott, melyben az említett köve-elést megokolta. Ezt mondotta egyebek közt:

— Nincs kiáltóbb igazságtalanság, mint az olyan férfi, a kinek ugyanakkora jövedelme van, mint annak a nő társának. A ki feleséget és több gyermeket tart el. Az előbbeni szociális szempontból elősdi je a társadalmnak, az utóbbi hasznos állampolgár. A nő embernek ugyanis kétségbeesetten kell a létért küzdenie, a nőtlen ember pedig azt a pénzt, melyet társa a családjá eltartására és nevelésére fordít, szép nyakkendőre és jó italra költheti. Itt az államnak kellene legalább valami kis kiegyenlítő lépést tennie. Minden agglegényt, a ki elért bizonyos kort és bizonyos jövedelmet, az elé a választás elé kell állítani, hogy vagy magához vesz egy elhagyott gyermeket, vagy ha ezt tenni nem akarja, évente nyolcszáz koronát fizet egy gyermek eltartásának költségére. Ugyanígy kell az olyan házaspárral is cselekedni, a melynek tíz évi házasság után nincs gyermeke. Ez áldás volna azokra a házastársakra, melyek, mert nincs gyermekük, mogorva, zárkózott és a társaságban élvezhetetlen emberekké válnak; áldás volna az elhagyott gyermekekre és egyúttal legméltóbb megadóztatása volna az Amerikaszerzte mind jobban duló faji öngyilkosságra is.

Mivel a kongresszuson igen előkelő férfiak is résztvettek, valószínű, hogy az egyes államok hamarosan behozzák az újfajta adót.

Küzdelem a létért.

III. (Folyt. és vége.)

A mint Géza segéddé lett, már két segéd és 4 székely fiuval dolgozott Danzinger, részint a butorgyárba, részint vásári munkákat, s felesége és egyik tanonca vásárookra jártak eladni a butorokat, mi alatt a többi otthon szorgalmasan dolgozott falusiak által megrendelt butorokon is, drágábban bérelt, nagyobb lakás és mihelyben.

Miskolcon eljutottam köteles 30 évi szolgálatom végére, s nyugdíjba léptem. Az ismerős iparos mesterek maig is irogatnak nekem székely tanoncokért. Néhány év előtt össze szedtem 14 fiut, s személyesen vezettem ki ezeket Miskolcra. Danzingernek egyet az egyik fölzsabadult helyébe. Kért, hogy a fiuk elhelyezése után találkozzunk az „Ipar-kávéház”-ban.

Találkoztunk, s onnan elvezetett megnézni egy házas telket, melyre alkudozik. 2500 forintért már oda ígérték. Kevés költséggel és fáradsággal alkalmas lakás és mihely lesz itt, mondta, s legalább saját portáján fog lakni, nem fizet házbért.

De hát van magának a mivel meg vegye? kérdém. 1000 forintom van már a „Borsod-megyei takarékpénztár”-ban. A többit kifizeti a takarékpénztár, s én 7 százalékkal kamatozom, a meddig törleszthetem. Toró Gézának és a többi székely tanoncomnak köszönhetem. Ők szereztek ezt nekem, s úgy tett, amint mondá: házat vett.

A mult nyáron levelet küldött özvegye, melyben értesít, hogy férje tüdőgyulladás következtében elhalt. Mühelyvezetőt fogadott, iparát folytatja, s kér, hogy küldjek hozzá két székely fiut. Épen kapóra jött a kérése, mert egy szovátai ember hozzám vezetett egy fülelki szász atyafit, aki arra kért, hogy az ő és egy komájának a fiát küldjem ki Miskolcra nécsnek vagy asztalosnak. Neve Grósz János, de Nagy Jánosnak is írhatom. A fiuk jól értenek magyarul, s ha a székely fiukat, mint értesült kiküldöm, a szász is épen olyan honpolgár, kiküldtem. Danzinger né elfogadta, s most székely és szász jó barátságban gyalog és fűrészel együtt egy mihelyben, s mert fölteszem rólu, hogy csak magyarul beszélnek, ama bizonyos szabómester, kivel székely tanoncot meglátogattam, újból esodálkozva kérdezhetné tőlem: „De hát Erdélyben tudnak magyarul!? Ez a fiu érthetően beszél. Hiszen más nyelven nem is ért világos tottam fel az atyafit. „Már biz én azt hittem, hogy Erdélyben mind csak oláhok laknak”. No hiszen arra törekednek az oláhok is. Ezért hamisítják meg a történelmet is, állítván, hogy Traján egyenes utóda és előbb bírták e hazarészt, mint a magyarok és szászok, ambar csak később lassan szivarogtak be juh nyajakkal az erdős hegyeken át. A magyar földbirtokosok a völgyekbe lehozódókat jobbagyul fogadták, mert hiszen mit ért a nagy birtok, ha nem volt aki meg munkálja? A szászok behuzódtak falvaik és városaikba, ott elzárta, elkülönítve magukat másoktól, dolgaik után láttak. A magyarok és székelyek állandó harcban védték a hazát, s ha a dologhoz nem szokott magyar birtokos urak székely jobbagyut csiphettek maguknak dolgozni, ezek nyakcsok voltak. Nemesi voltokra hivatkoztak. Megfizették az évi 1 tallert a birtok tulajdonjogának elismerése fejében, de terményeikből és állataikból a tized lefizetése után robot munkára nem vállalkoztak, s a mint teheték, ott hagyták az urakat.

Még a 15-ik század elején is csak annyi oláh volt Erdélyben, hogy az ősszes Fogaras földére akarták telepíteni, mert állandóan lopják a földesurak barmaid barangolásaik közben. Ezt hiteles régi iratok igazolják. GAGYI SAMU.

Szines képek.

Tragikomikus fejverseny az utcán.

Székely kisvárosunk, melyet akarata ellenére a nagyobbak közé iktattat, néha-napján mulatságos esetek színhelye is szokott lenni. Bizony ránk fér az ilyesmi, hiszen többet ér egy gyűszűnyi jókedv, mint akár két zsák szomorúság.

A legközelebbi nevezetes eset, melyen az egész publikum gyomorfájásig nevet, most történt a város főutcáján, a Kossuth-utcán és ennek több irigylésre méltó szemtanuja volt. Pénteken reggel úgy 4—5 óra között túlkölt a kondás. Egyre-másra eresztgetik — *fejés után* — ilyenkor legelőre a Riskó teheneket.

A jámbor marhák s köztük a Tassalyé is bután bámulnak társaikra és igyekeznek a közbirtokosság kövér legelőjére. Ez így szokott történni napról-napra.

Pénteken azonban máskép volt. Legalább a Tassaly Lajos tehenével valami szokatlan dolog történt a Kossuth-utcában. Egy hosszú, nyulánk ficsur és egy tömzsi alaku, művész hajzatu ur toppant eléje. Egyik erős marékkal fogta a tehen szarvát, míg a másik leguggolva, buzgón kezdte fejgetni a tehen tőgyét s a maradék friss tej csak úgy folyt az arcán, mert hát a felcsapott fejlegény nem a földre, hanem saját uri szájába fecskendezte a tejet. De oh fátum! Hirtelen megjelent a Tassaly szolgálja. Kelemen József s rájuk szólt:

— Mit csinálnak azzal a tehenrel? Ne kinozzák, hiszen ezt már otthon megfejtük ma egyszer.

Ugy mondják, hogy erre az urak fel-fortyautak és ráförmedtek a szolgára s állítólag a tömzsi ur pálcája talán közlebbi érintkezésbe jutott volna a szolga hátával. Annyira, hogy a palca még el is törött. Ez nem volt elég, hanem az uri passziójában szörnyen sértett nyulánk ur, aki erősen protegált köztisztviselő, még a rendőrséget is fellarmázta s talán valamelyik álmos kapitány rendelkezése a hü cselédet lecsukták volna.

Ilyen hírek járnak szélében-hosszában, de mi ezt nem hisszük. Hinni nem akarjuk. Ezeket beszeli a fama a székelyudvarhelyi tragikomikus fejversenyéről. Pukkadásig kacagják, hogy egy köztisztviselő ilyesmikre ragadtatja magát. Pedig a dolog tán nem is olyan kacagtató...

HÍREK.

— **M. t. Olvasóinknak** boldog pünkösztünnepet kívánunk!

— **Személyi hír.** Seipt Gottfried nagy-szebeni hadosztályparancsnok e hó 23-án este Székelyudvarhelyre érkezett és a Budapest-szállóban vett lakást. Másnap szemlét tartott és résztvett a harcászati lögyakorlaton. A hadosztály-parancsnok tegnap tovább utazott.

— **Kinevezések.** A pénzügyi miniszter Horváth József székelyudvarhelyi adóhivatali gyakornokot a XI. fizetési osztályba ideiglenes minőségű adóhivatali tisztnek a dunaszerdahelyi adóhivatalhoz, Czikmátori József székelyudvarhelyi lakost pedig ideiglenes minőségű segélydíjas adóhivatali gyakornoknak a székelyudvarhelyi adóhivatalhoz kinevezte.

— **A dalegyleti hangverseny jegyei.** A dalegylet pünköszt másodnap hangversenye és táncestelye iránt a szokott nagy érdeklődés mutatkozik. Értesülésünk szerint ugy a dalegylet, mint a zenekara fölötté lelkes készülődést folytat, hogy az estély magas színvonalon álljon és mindenkinek becses művelvezetet szerezzen. A közönség körében támadt általános érdeklődés kifejezésül pedig máris nagyszámu előjegyzések történtek az estély jegyeire. A rendezőség felkérése folytán mi is ajánljuk a közönségnek, hogy a torlódások elkerülése végett kellő időben való előjegyzésekkel igyekezzenek biztosítani a helyeit. Az ünnep két napján a jegyeket Benedek Géza dalegyleti pénztáros lakásán és üzlethelyiségében lehet előre kiváltani.

— **Esküvő.** Dénes Mihály székelyudvarhelyi kir. adóhivatali tiszt minap esküdtött örök hűséget Buksa Annának Székelykeresztúron.

— **Műkedvelői előadás.** A jótékony célú műkedvelői előadás, mely június hó 2-án Székelyudvarhelyt, a Budapest-szálló háztartományában lesz és a melyen özv. *Mihálovits* Béláné és *Korb* Leonka is közreműködnek, széleskörű érdeklődést keltett. *Rákosi* Jenő „Éjjel az erdőn” c. énekes vigjátékát adják elő a műkedvelők. Az énekrészeket pedig *Kertész* Albertné F. Lujza zeneszerzőnő tanítja be. Tehát az előadás igen élvezetes estére nyujt kilátást. Az előadás jövedelmét részben a Székely Dalegylet budapesti utazásának költségeire fordítják. A rendezői tisztet *Fischer* Ferenc hitelszövetkezeti és polg. önképzőköri pénztárnok tölti be.

— **Birói és ügyészi internálás.** Az Országos Birói és Ügyészi Egyesület Főiskolai Internátusa (Budapest, V. Országház-tér 12. sz.) a főiskolai nevelésnek ez évi szeptember 1-én új otthont létesít. Azonban felveszi a magasabb osztályu középiskolai tanulókat

is. Elsősorban részesülnek az egyesület tagjainak általában az igazságtügyi körhöz tartozók gyermekei, de felvesz az egyesület minden jelentkezőt valláskülönbőség nélkül. Ellátási díj önköltségi áron egész évre 850 K, melyért nemcsak teljes ellátást és lakást adnak, hanem egyúttal a német, a francia és az angol nyelvtanítást is nyújtják. Bővebb tájékozást a fennebbi címen lehet nyerni a titkári hivataltól.

Telefonhálózatunk kibővítése az újabb időben megállott. Noha annak minél szélesebb körre való kiterjesztése, elsősorú közérdek. Olyan nagyközönségek, mint Zetelaka, Oroszhegy már régen be kellett volna kapcsolóssanak a vármegyei hálózatba. Székelyudvarhely város területén is még sokan vannak, kik a telefon áldásos voltát nélkülözik. Azonban ha a vármegyei hálózat annyira fejlődne, hogy legalább minden egyes körjegyzői székhelyen volna telefon, a város előfizelői azonnal megszaporodnának. Ajánljuk e kérdés sürgős megoldását az alispán ur figyelmébe.

Rácz Sándor fővárosi tanár fiúnevelő és tanintézete Budapesten, a Dunaparton, az Országház mellett, közel a Margitsziget (V. Személynök-utca 7. I. em.) elemi, közép és keresk. iskolai tanulók számára. Az intézet közvetlen közelében vannak: az V. ker. állami főreáliskola és főgimnázium, a keresk. akadémia és felső keresk. iskola, fővárosi polgári és elemi iskola. Elsősorú állami és főv. közép- és keresk. iskolai tanárok, Német, francia és angol tárgyalás. Zene, torna, sport. Magántanulókat legbiztosabb sikerrel készít elő az intézet Akad. és egyetemi hallgatók számára külön pensió és jogi szeminarium. Prospektust szívesen küld az igazgatóság.

Pályázat. A székelyudvarhelyi pénzügyigazgatóságnál pénzügyi fogalmazói állás van üresedésben. Pályázni lehet 2 héten belül.

Tanítógyűlés. Az „Udvarhelymegyei Tanítóegylet” székelyudvarhelyi járásköre f. hó 21-én tartotta rendes tavaszi gyűlését Székelyudvarhelyen az áll. iskolában. E napon a magyar tanítóegyletek közül igen sokan tartottak demonstráló üléseket a tanitóság anyagi ügyeinek rendezése mellett. Az udvarhelyi járásköri gyűlés tárgysorozatának is főpontja a tanitók fizetésrendezése volt. **Hetszer Kálmán** elnök lendületes megnyitó beszede után — melyben a tanitóság nemzetföntartó munkáját s azon történelmi alapokat fejtegette, melyen nemzetföntartó munkájában a tanitóságnak haladnia kell — **Rossondy István** székelymagyarosi tanító tartott előadást a fizetésrendezésről. Ez az intelligens, nagyképzettségű tanító lelkes szavakkal eszeltette a tanitóság helyzetét. Viszszapillantást tett a tanitóság múltjára s ismertette jogviszonyainak, anyagi ügyeinek rendezése érdekében folytatott küzdelmeit. Rámutatott a tanító fizetéseket rendező 1907. évi XXVI. és XXVII. t.-c. sérelmes intézkedéseire, melyek kategóriákba osztják, széttagolják a tanitóságot s a hitfelekezeti tanitók tanítói alapfizetésének megállapításánál együtt veszik a tanítói és kántori járandóságokat. Ismertette a mai fizetésügyi mozgalmakat s a félhivatalosan közreadott új fizetésrendezési tervezetet, mely szerint a tanitóság azon kivánsága, hogy a vele egyenlő képzettségű többi állami tisztviselőkével azonos fizetést nyerjen, hogy megharmadolva, beosztassék teljesen a XI., X. és IX. fizetési osztályba, hogy megmaradjon a mai öt ízben esedékes korpótlék nem fog teljesülni. A tanitók fizetését pedig a tervezet a férfi tanítókévtől eltérően akarja rendezni. Felhívta a gyűlést, foglaljon állást e bár csak még tervezet ellen is s határozati javaslatot nyújtott be, melyet kevés változással a kör lelkesedéssel tett magáévá. Kisebb adminisztrációs ügyek elintézése után e szépen sikerült gyűlés véget ért, mely bizonyára minden jelenlétnek sokáig marad emlékezetében.

Csomagoló papir kilószámra kapható e lap kiadóhivatalában. Kossuth-utca 31.

Értesítés. Tisztelettel szíves tudomására hozom a mélyen tisztelt nagyközönségnek, hogy a tavaszi időnyre a legújabb férfi és női divatújdonságok: kalapok, ruhaszövetek férfi és női felöltők dus választékban raktárra érkeztek és a legjutányosabb árakban rendelkezésére bocsátom. Mindenkinek saját érdekében ajánlom szíves meglátogatását szükségletei esetén. Tisztelettel: SZENKOVITS JÁNOS utóda.

Testvérgyilkosság Oklándon. Elekes István és Domokos huzamosabb idő óta vitatkoztak valami vagyon kérdés felett egymással Oklándon. A két testvér között valóságos harc fejlődött ki ennek csüörtökön délután tragikus vége lett. Elekes Domokos három revolver-lövessel kioltotta testvérbátyja életét. A gyilkos testvért a csendőrség letartóztatta és az oklándi járásbíróhoz őrizetere bízta. A törvényszéki boncolást tegnap ejtették meg Oklándon.

Minden embernek nagy gondot okoz a ruházódás. Különösen pedig a divatnak annyira alávetett cipő megválasztása, mely az eleganciának lényeges alapfeltétele és fokmérője. Mindenkor, ha cipőre van szüksége, forduljon bizalommal a „Turul” Cipőgyár r. t. Kossuth-utca 9. sz. a. levő fiókjához, melynek gyártmányai egy elegancia, mint szoliditás és olcsóság tekintetében versenyen kívül állanak. A „Turul” Cipőgyár R. T. monarchiánk legnagyobb cipőgyára, mely 18000 párat gyárt hetenkint és 1200 munkást és hivatalnokot foglalkoztat. Az itteni üzleten kívül még 150 fiókraktárt tart fenn a bel s külföldön és óriási termelőképessége biztos garanciája gyártmányai kiválóságának és jutányosságának.

A palackbor forgalombahozatala. Fölmerült esetről kifolyólag elvi határozatban mondotta ki a belügyminiszter, hogy kereskedővel szemben a tartalomnak meg nem felelő felírású címkével ellátott palackboroknak raktáron való tartása is megállapítja a forgalombahozatal tényét.

Székelykeresztúri hírek. A polgári zenekar holnap zártkörű tavaszi mulatságot rendez. — Az unitárius gimnázium majálisa június 8-án 8-án Barabás Tibor tanár elnöklése alatt lesz. Ugyancsak ezen intézet 60 növendék pedig jelesen tanári vezetéssel a Sóvidéket tanulmányozza. — A sátoros cigányok Dr Szolga Ferenc tanár é. Szentkirályi Ferenc nyug. ezredes lakását feltörték és több ezüstneműt elemelek. A csendőrség nyakon csipte a jó madarakat. — Nagy himlőjárvány uralkodik, mely különösen a tíz éven alóli gyermekeket pusztítja, de a felnőtteket sem kíméli. Az iskolákat bezárták. — A sertésvész megszűnt és a zárlat feloldott.

A kolozsvári V. méhészeti kongresszus. Az V. országos méhészeti kongresszus augusztus 18. és 19. napján lesz Kolozsvárt s ezzel kapcsolatban augusztus hónap 18—24 napjain mézvásárral egybekötött országos méhészeti kiállítást rendeznek. A kongresszus és kiállítás előkészítő munkálatait már megindították. Az „Erdélyi Méhész Egyesület” minden lehetőt megtesz a siker érdekében. A fővédnöki tisztséget Serényi Béla gróf földmivelésügyi miniszter vállalta el, ki egyúttal jóváhagyta az egyesület részéről előterjesztett programot is.

Olcsó és szép kiadású róm. kath. imakönyvek színes képekkel díszítve, a győri és pécsi egyházmegyei hatóság engedélyezésével, gyönyörű választékban kaphatók **Betegh Pál** könyv-, zenemű-, papiros-, író- és rajzszerűzetében Székelyudvarhely, Kossuth-utca 31. sz. alatt.

Közgazdaság.

Zöldtakarmány a sertéseknek!

A sertések, kiváon az angol sertések minden elképzelhető zöld-takarmányt szívesen fogyasztanak, de különösen nagyon szeretik a lóhere és a lucernaféléket, a mely takarmányok magas fehérje tartalmuk miatt a sertéseket kitűnően táplálják, s különösen a lucerna kat. holdankénti termése, vagyis 120—150 métermázsa egyenértékű 15—20 q árpával. E zöldtakarmányok nemcsak kitűnő

tápláló anyagot szolgáltatnak a sertéseknek, de egészségi szempontból is kedvező befolyással vannak. Az emésztést javítják, az emésztő nedvek bővebb elválasztására készítetik a bélesatornát, a vér tulsűrűsödését akadályozzák, etetésük tehát mindenféle szempontból mérlegelve csak előnyös.

Valamennyi zöldtakarmány közül tehát a lucerna etetése a leghasznosabb, s igazán minden gazdának oda kellene törekednie, hogy sertéseit ne járassa közös legelőre, a hol a legkülönbözőbb fertőző betegségeknek vannak állandóan kitéve, hanem oda kellene hatnia, hogy közvetlen udvara mellett egy megfelelő lucernást létesítsen és sertéseit ebben a lucernában tartsa nyáron át, a hol ha nagyobb számu sertésről van szó, természetesen őriztetni kellene azokat, ha azonban csak egy néhány darabról van szó, akkor vagy pályvára kell azokat kötni, vagy pedig a lucernást kisebb részletekre elkeríteni, hogy ne legelhessék a sertések az egész területet egyszerre.

Külföldön minden sertestenyésztő gazdának kerjében, vagy istállójához közel lucernása van; ott a sertéseknek közös nyájban való legeltetése egyáltalán nem is szokásos, s innét van, hogy külföldön a sertésvész távolról sem tesz olyan pusztítást, mint hazánkban, mert a külön legelésző sertések nincsenek kitéve a fertőzés veszélyének.

Törekednie kell tehát minden gazdának, hogy sürgősen létesítsen lucernást udvara közelében, s hogy az jól sikerüljön, első kelék a talajnak mélyen való felszántása és apróra való elművelése, a talaj megfelelő irágyázása, a mi történhetik vagy istállótrágyával, vagy szuperfoszfáttal, hogy ilyen módon a lucerna buja növekedését biztosítsa, a mellyel azután sertéseit egész nyáron át megfelelő takarmányozásban részesítheti.

Közönség köréből*

Nyílt kérés Udvarhely-vármegye Alispánjához.

Már bevégzett tény, hogy dr Hinléder Ernő oklándi ügyvéd lakását a törvényhatóság az oklándi szolgabíró részére székélnak megvásárolta, s annak árába az állam pénztárából 40,000 korona vételár kifizettetett.

A vásár megejtése előtt az árverés tárgyat képező épületet nemcsak az építészeti hivatal kiküldöttjének, hanem magának az Alispán urnak is, mint mérnök-féle embernek meg kellett volna vizsgálna, hogy mi hibája van; meglehet-e érte adni a már megígért 40,000 K-t.

Miután az egész telek a rajta levő cifra házzal köztulajdon képez, arra kérem az Alispán urat, hogy tegyen sürgős intézkedést arra, hogy az oklándi székház pincéjéből a sok víz kimeressék és valami cements burkolattal megakadályozva legyen a víznek a pincébe való állandó befolyása.

A pincébe csak sandulinnal lehet járni, s megtörténhetik, hogy egy reggelre a 40,000 koronás épület összedül.

Ezen szerencsétlen állapotról a járási főszolgabíró is tudott már régen, s tehetett volna előterjesztést — a vásár előtt — az Alispán urnak. De hogy mielőbb lakója lehessen a virág-grupos udvaru lakásnak, — úgy látszik — jónak látta a vizes pincéről nem beszélni...

Sok költségébe kerül a vármegyének az oklándi cifra székház föntartása, főleg ha még egy kertészt is ad a vármegye. az udvar állandó díszítésére.

Ugy hallatszik, hogy ebben a tekintetben előterjesztést akar a főszolgabíró tenni a törvényhatósági közgyűlésnek.

ÁTUTAZÓ.

* E rovatban minden közérdeklő feladvásnak helyet adunk a beküldő felelősségére Szerk.

130 saját fiókraktár
a bel- és külföldön

Elsőrangú elegáns és jutányos a Turul-Cipő

Turul-cipőgyár r.-t.
A monarchia legnagyobb cipőgyára
Temesvár
Fiók üzlet Székelyudvarhely
Kossuth-utca 9.

NIGRIN
a legjobb cipőkrém az egész világon

Az eddigi világhírű wiksnek vitriol nélküli gyártása is.

St. Fernolendt Wien III. cs. és kir. udvari szállító.

80 éves gyári tennállás

CLIMAX
nyersolajmotorok és lokomobilok 3-20 HP.
Magasnyomású nyersolajmotorok 15-150 lóerőig :: ::

legolcsóbb és legmegbízhatóbb üzemet biztosítják. Üzemkölség létezőnél 1-2 fill. Alacsony zavaratlan üzemi - Pénzügyi felügyelet nélkül! Egy szerelkezéssel! Sok szaz gép üzemből!

Költségvetések és árlapok díjmentesen.

Bachrich és Társa betétitársaság
motorgyári fióktelepe
Budapest, V. ker. Váci-körút 59 a.b

Ne feledje el, hogy
hirdetéseink gondos átolvasása önnek valószínűleg hasznára lesz. Aki nálunk hirdet, annak sikere van. A hirdetés szövegezésében szívesen segítünk. Hirdetőinknél történő bevételeinek és megrendeléseiknél a SZÉKELY-UDVARHELY c. ujságo felemlíteni sziveskedjék.

B O R I!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható.

Betegh Pál könyvnyomtató és könyvkötő-intézete Székelyudvarhely

5

48-1920kvi. sz.

Hirdetmény.

Mátisfalva községére neve az 1892: XXIX. t.-c. értelmében a tényleges birtokosok tulajdonjogának a tklj. könyvekbe való bejegyzése és a telekkönyvi bejegyzések helyesbítése iránti eljárás befejezvényén, ezazza a felhívásai tétetik közze

1. hogy mindazok kik az 1886: XXIX t.-c. 15 és 17 § ai alapján ideértve e §-oknak az 1889: XXXVIII. t.-c. 5 és 6 § aiban és az 1891: XVI t.-c. 15 § a) pontján foglalt ki-egeszítéseit is — valamint az 1889 XXXVII törvény cikk 7 §-a és az 1891 XVI törvény cikk 15 § b) pontja alapján eszközölt bejegyzések vagy a 1886: XXIX törvény cikk 22 §-a alapján történt törleses érvényteleneséget kimutathatják e végből törleses kereseteket hat hónap alatt vagyis 1912. évi december hó 7. napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyujtsák be, mert az ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelte után idított törleses kereset annak a harmadik személynek, aki időközben nyilvánkönyvi jogot szerzett hátrányára nem szolgálhat

2. hogy mindazok, akik az 1886 XXIX t.-c. 16 és 18 §-ainak esetében ideértve az alábbi §-nak az 1889: XXXVIII t.-c. 5 és 6 §-aiban foglalt kiegészítéseit is — a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzése ellenében ellentmondással élni kívánnak, írásbeli ellentmondásukat hat hónap alatt vagyis 1912 évi december hó 7. napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyujtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelte után ellentmondásuk többre figyelembe vétetni nem fog,

3. hogy mindazok, akik az 1. és 2. pontban körülírt eseteken kívül az eljárás és az ennek folyamán történt bejegyzések által előbb nyert nyilvánkönyvi jogukat bármely irányban sértve vélik, ide értve azokat is, akik a tulajdonjog arányának az 1889 évi XXXVIII. t.-c. 16. § alapján történt bejegyzéseket sérelmesnek találják, e tekintetben felszólalásukat tartalmazó kérvényeket a telekkönyvi hatósághoz hat hónap alatt, vagyis 1912 évi december hó 7. napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyujtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő elmulta után az említett bejegyzéseket csak a törvény rendes útján és csak az időközben nyilvánkönyvi jogokat szerzett harmadik személyek jogainak sérelme nélkül támadhatják meg.

Együttal figyelmeztetnek azok a felek, akik a kiküldöttnek eredeti okiratokat adtak át, hogy a mennyiben azokhoz egyszerűen egyszerű másolatokat is csatoltak, vagy ilyeneket pótlólag benyújtanak, az ere deteket a telekkönyvi hatóságná átvehetik.

A kir. törvényszék, mint tklvi hatóság.

Székelyudvarhely, 1912. máj. 23. án

Bella Kálmán s. k.

kir. tszéki albiró,

A kiadmány hitelesül.

DÓSA kir. tvklv. ezető.

Ki a Yes-Oui-Si

cimű lapot megrendeli, játszva — minden megerőltetés nélkül és önállóan az angol és francia nyelveket alaposan megtanulhatja. Előfizetési ára negyedévre 1—1 kiadásra csak 3 K. Kiadóhivatala Budapest, VI. Andrassy-ut 97. sz. a „Székely-Udvarhely”-re való hivatozással mutatványszámot szívesen küld bárhova.

Hirdetés az üzlet lelke!
Hirdetés nékül nincs forgalom! HIRDESEN tehát a „Székely-Udvarhely”-ben

* A székelyek alkotmányának története,

különösen a XVI. és XVII. században. Irta: Dr. Konnerth János Némethől fordította Balásy Dénes fővárosi tanár. Ára 4 K. Rendkívül érdekes, a székelység legsajátabb ügyeit tárgyzó mű, mely 408 oldalas, vas-kötetben a székelyek ösfoglalását, a Székek fejlődését, feladatát, kapitányait, a hulló vagy szolgabíró (székíró), a főkirálybíró, az esküdteteket vagy székülöket, a jegyzőt vagy nótáriust, a falut vagy községet, a reudeket a Székelyföldön (A hárm rend, A földönlakók, Székely támp, Székely bánja vára 1562, A darab ntok, A két első rend helyzete, lófők, A primorok vagy főnépek, Nemesek, jobbágyok, zsellérek), a székelyek hadi szolgálatait, a hadterhek felosztását a rendek között, muszák vagy hadi szemléket, a praesidium vagy határőrséget, a székelyek adózását, az egyenlő megterhelhetet korszakát 1562-től 1601-ig, a rendes közterhektől való megszabadulás korszakát 1601-től 1657-ig, had adót, török adót fizetnek a székelyek is, 1657—1601-ig, a székelyek birtok- és örökösödési jogát, a székelyek sóhordási jogát nagy tudással, kitünő fordításban tárgyalja. Új nyomokon jár. Kiváló forrásmunka, gazdag adatokkal. Kapható Betegh Pálkönyvkereskedésében Székelyudvarhelyt

Czell Frigyes

és Fiai

bortermelők és bornagykereskedők

Medgyes.

Legjobb beszerzési forrás természetadta valódi erdélyi hegyi borokban. Hordókban és palackokban. Kitünő sajáttermés és vörös borok.

Eladó zongora Egy jó karban levő hosszú zongora eladó Székelyudvarhelyt, Szentimre-utca 10. szám

A Talmud magyarul.

Egyre halljuk a Talmud-morait, Talmud-erkölcsöket emlegetni, bár a legtöbb ember ismeri a Talmudot, nem ismeri éppen azokat a részeket, amelyek a keresztény világot érdeklik s melyeket saját jól felfogott érdekeinek megóvása céljából ismernie kellene.

A Talmud a zsidó rabbiképzők tananyaga, ez az ő theologiajuk. Nincs az a pikáns pornographia, nincs az a rémregény, ami ennél érdekesebb lenne. A Talmud kivonatolva, de szórterint fordításban most jelenik meg 320 kvartoldalon. Ára 10 korona. Népies kiadás 2 K, 2 drb 3 K, 3 drb 4 korona

Megrendelhető:

„A Kereszt” kiadóhivatalában
Budapest, III. Nád-utca 1. szám.

Udvarhelyvármegye Nemes Csajai. Szerkesztette: Pálmay József. Ára füzve 16 K. Mig a készlet tart kapható; Betegh Pál könyvkiadónál Székelyudvarhelyt. E díszesen kiállított, az egyes családok címereivel illusztrált mű, igen becses család-történeti adatokat tartalmaz.

1848 eredeti francia angol és amerikai toalettmódel között a BUDAPESTI BAZAR egy évfolyamában. Előfizetési ára: negyedévre 2 korona. Ingyen mutatványszámot küld a „BUDAPESTI BAZAR” kiadóhivatala Budapest, VIII. Baross-u. 22. (Budapesti Bazar-ház.)